

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH SÁNG LẬP MẶT TRẬN VIỆT MINH

PHẠM THỊ NGÂN*

Mặt trận Việt Minh (MTVM) là trung tâm đoàn kết toàn dân do Chủ tịch Hồ Chí Minh sáng lập năm 1941. Sự ra đời của MTVM không phải là ngẫu nhiên mà là kết quả của một quá trình hoạt động không ngừng vì sự nghiệp xây dựng lực lượng đoàn kết dân tộc, đoàn kết quốc tế của Chủ tịch Hồ Chí Minh. MTVM có cội nguồn gốc rễ sâu xa trong tư tưởng đại đoàn kết và trở thành điểm sáng chiếu rọi đến ngày nay.

Trước hết, xét về cội nguồn tư tưởng đại đoàn kết để hình thành nên MTVM, phải kể đến yếu tố lý luận của chủ nghĩa Mác Lênin. Luận cương của Lênin đã ảnh hưởng rất lớn đến Nguyễn Ái Quốc và Người quyết định đi theo Quốc tế III (Quốc tế cộng sản), Quốc tế mà sau này đã chủ trương thành lập Mặt trận đoàn kết quốc tế như: Mặt trận công nhân thống nhất, Mặt trận nhân dân chống phát xít. Từ những ảnh hưởng đó kết hợp với hoạt động thực tiễn, Nguyễn Ái Quốc đã nhận rõ tầm quan trọng của sức mạnh đoàn kết. Năm 1921 Người đã tham gia sáng lập Hội liên hiệp thuộc địa (HLHTĐ) vì Người hiểu rằng tổ chức này có mục đích là kêu gọi sự đoàn kết của nhân dân thuộc địa chống kẻ thù chung là CNDQ. Bản thân Người đã làm việc hết mình cho sự hoạt động và phát triển của Hội. Người viết bài kêu gọi mọi người gia nhập hội. Trong bài "Hội liên hiệp thuộc địa" Người viết: "*Đồng bào thân mến,*

Nếu câu phương ngôn: "Đoàn kết làm ra sức mạnh" không phải là một câu nói suông,

Nếu đồng bào muốn giúp đỡ lẫn nhau,
Nếu đồng bào muốn bênh vực quyền lợi của
bản thân mình cũng như quyền lợi của tất cả
đồng bào ở các xứ thuộc địa,

Hãy gia nhập Hội Liên hiệp thuộc địa"¹.

Có thể nói rằng, HLHTĐ là một trong những hình thức Mặt trận đầu tiên mà Nguyễn Ái Quốc - Hồ Chí Minh đã tham gia sáng lập vì mục đích đoàn kết các dân tộc thuộc địa.

Năm 1923, khi tham dự Hội nghị Quốc tế Cứu tế đỏ - một tổ chức giúp đỡ những người bị nạn, những tù chính trị phạm, Nguyễn Ái Quốc cho rằng: đây là một tổ chức mà cách mệnh An Nam nên theo. Hơn thế nữa, mong muốn của Nguyễn Ái Quốc là: Cách mệnh An Nam không chỉ là thành viên của Mặt trận đoàn kết quốc tế mà phải tự xây dựng Mặt trận riêng của dân tộc mình.

Năm 1925, Nguyễn Ái Quốc đã nói rằng: "Chúng tôi đều biết rằng giải phóng nhân dân lao động phải là sự nghiệp của bản thân những người lao động. Chúng tôi cũng biết rằng bọn đế quốc có mặt trận thống nhất của chúng, và rằng nếu vô sản nước Mỹ, vô sản châu Âu và vô sản Nhật Bản mà không cùng nhau tay nắm tay hành động cùng các dân tộc bị áp bức các nước thuộc địa và nửa thuộc địa thì không thể nào đánh đổ được chủ nghĩa đế quốc... Mặt trận thống nhất vô sản quốc tế muôn năm"².

Hướng công cuộc đấu tranh giải phóng dân tộc Việt Nam theo con đường cách mạng vô sản, Nguyễn Ái Quốc quan tâm đặc biệt tới việc xây dựng Mặt trận đoàn kết rộng rãi. Để đi tới mục đích đó, ngoài tổ chức HLHTĐ được sáng lập ra ở châu Âu, năm 1925 Hội liên hiệp

* Bảo tàng Hồ Chí Minh

các dân tộc bị áp bức do Nguyễn Ái Quốc và một số đồng chí cộng sản Trung Quốc thành lập ở châu Á. Đó là một tổ chức có tính chất Mặt trận châu Á bao gồm Việt Nam, Trung Quốc, Ấn Độ, Triều Tiên, Indônêxia, Miến Điện... Tôn chỉ của Hội là “liên lạc với các dân tộc đó cùng làm cách mạng đánh đổ đế quốc...”

Như vậy, từ những thời kỳ đấu hoạt động cách mạng, vấn đề xây dựng lực lượng đoàn kết trong các tổ chức Mặt trận đã hình thành từ lý luận đến thực tiễn trong tư tưởng Hồ Chí Minh. Sau khi thành lập ĐCS Việt Nam với mục tiêu của cách mạng là đấu tranh chống đế quốc, phong kiến, giành tự do độc lập, mưu cầu hạnh phúc cho nhân dân, lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc coi trọng nhiệm vụ xây dựng lực lượng đoàn kết dân tộc rộng rãi trong đó Mặt trận đóng vai trò quan trọng... Trong *Chánh cương vắn tắt và Sách lược vắn tắt*, Đảng đã chỉ rõ rằng: “Với công nhân thì Đảng “phải làm cho giai cấp mình lãnh đạo dân chúng” chống đế quốc”, với nông dân thì Đảng “phải hết sức lãnh đạo họ làm thổ địa cách mạng đánh đổ bọn đại địa chủ phong kiến”. Đảng phải tổ chức các đoàn thể quần chúng trong công nhân, nông dân và làm sao cho các đoàn thể đó không bị ảnh hưởng của bọn tư sản cải lương đi vào con đường phản động với các giai cấp, tầng lớp khác, “Đảng lôi kéo tiểu tư sản, trí thức và trung nông về phía giai cấp vô sản, Đảng tập hợp hoặc lôi kéo phú nông, tư sản và tư bản bậc trung, đánh đổ các đảng phản cách mạng như Đảng Lập hiến...”³. Nội dung đó đã toát lên tư tưởng đúng đắn của đồng chí Nguyễn Ái Quốc về chiến lược, sách lược tập hợp lực lượng xây dựng Mặt trận dân tộc thống nhất rộng rãi trong cách mạng dân chủ nhân dân. Như vậy, vận dụng những nguyên lý của chủ nghĩa Mác - Lênin về cách mạng giải phóng ở những nước thuộc địa, Nguyễn Ái Quốc đã là người đặt nền tảng cơ sở cho việc xây dựng lực lượng đoàn kết dân tộc – những yếu tố cơ bản mà sau này MTVM đã kế thừa và phát huy.

Tiếp tục thực hiện mục tiêu cách mạng đã đề ra, trong thập kỷ 30 của thế kỷ XX, ĐCS Đông Dương đã tập hợp lực lượng đoàn kết toàn dân qua các hình thức Mặt trận như Hội phản đế đồng minh (1930), Mặt trận dân chủ Đông Dương (1936-1939). Mặc dù, đường lối mở rộng đoàn kết dân tộc đã được đề cập đến trong nội dung của các tổ chức Mặt trận đó, nhưng do điều kiện khách quan, chủ quan trong ngoài nước chưa đầy đủ, nên chưa thực hiện được mục tiêu đoàn kết với tính chất là Mặt trận dân tộc thống nhất rộng rãi.

Năm 1939, Chiến tranh thế giới II bùng nổ, phát xít Nhật lăm le xâm lược nước ta. Đó cũng là lúc Nguyễn Ái Quốc, lãnh tụ của cách mạng Việt Nam trên đường trở về Tổ quốc. Theo lời kể của đồng chí Võ Nguyên Giáp: “Ý định thành lập Mặt trận Việt Minh đã nung nấu từ lâu trong suy nghĩ của Bác. Ở Quế Lâm trong một cuộc họp với cán bộ ta ở ngoại ô, Bác phân tích tình hình trong nước và Trung Quốc và nói rõ Pháp đã đầu hàng, thời cơ đã đến, vấn đề khởi nghĩa vũ trang, xây dựng lực lượng vũ trang, xây dựng căn cứ địa cần được đặt ra. Cũng hôm ấy, Bác đề ra việc thành lập Việt Nam độc lập đồng minh, Bác nói thêm: “Để cho dễ nhớ thì gọi tắt là Mặt trận Việt Minh”. Cũng qua một số tài liệu hồi ký khác của những nhà cách mạng Việt Nam, và những nhà nghiên cứu lịch sử cho biết: thực tế, tên gọi MTVM đã xuất hiện từ năm 1940 ở Quế Lâm – Trung Quốc. Cho đến tháng 5 - 1941 tại HNTƯ 8 thì MTVM ở Việt Nam chính thức được thành lập. Với mục tiêu độc lập dân tộc và hạnh phúc của nhân dân đã đề ra từ năm 1930, lúc này, Đảng ta đã thống nhất khẳng định đặt nhiệm vụ giải phóng dân tộc là cao hơn hết thảy. Để hoàn thành nhiệm vụ đó, Đảng phải thông qua MTVM – một tổ chức có mục đích đoàn kết rộng rãi tất cả mọi lực lượng yêu nước và các hội cứu quốc, phụ lão cứu quốc, thanh niên cứu quốc... đoàn kết toàn dân và tổ chức phát động cả nước đứng lên làm cách mạng, khi thời cơ đến. Hơn lúc nào hết, lúc này MTVM đã tiếp

tục kế thừa và phát huy tinh thần vì độc lập dân tộc mà cương lĩnh đầu tiên của Đảng đã đề ra từ năm 1930. Chủ trương của MTVM là "... liên hiệp hết thảy các tầng lớp nhân dân không phân biệt tôn giáo, đảng phái, xu hướng chính trị nào, giai cấp nào, đoàn kết chiến đấu để đánh đuổi Pháp - Nhật giành quyền độc lập cho xứ sở"⁴. Với chương trình đó, MTVM đã mở rộng đón nhận những ai có lòng yêu nước, căm thù đế quốc đến với Việt Minh. Và Việt Minh đã xây dựng được một lực lượng rất to lớn trong công cuộc đấu tranh chống quân xâm lược.

Với 44 điểm của Tổng bộ Việt Minh tuyên bố có những mục tiêu cải cách về chính trị, kinh tế, xã hội để cập đến quyền lợi của các tầng lớp, giai cấp khác. Mặc dầu đề cao nhiệm vụ dân tộc nhưng Đảng vẫn không quên nhiệm vụ giai cấp như: thực hiện "giảm tô, giảm tức chia lại ruộng công, tiến tới thực hiện người cày có ruộng" cho nông dân. Tương lai về một chính phủ cách mạng với một nền dân chủ thực sự cũng được nêu lên. Đó là những yếu tố có sức hấp dẫn lớn đối với quần chúng nhân dân. Ảnh hưởng của MTVM đã nhanh chóng lan rộng khắp cả nước. Tổng bộ Việt Minh trở thành một cơ quan đầu não tập hợp lực lượng, chỉ đạo thực hiện những chủ trương, chỉ thị của Đảng tiến hành khởi nghĩa từng phần, tiến đến Tổng khởi nghĩa giành chính quyền trong cả nước.

Điều đáng nói ở đây là qua nội dung của chương trình, điều lệ, chính sách và những hoạt động của MTVM đã thể hiện MTVM có vai trò to lớn trong cách mạng Việt Nam và MTVM là biểu tượng sáng ngời, là điển hình của các Mặt trận trong tư tưởng đoàn kết của Chủ tịch Hồ Chí Minh và Đảng ta. Với MTVM, khối đại đoàn kết dân tộc lớn mạnh chưa từng có trong lịch sử đã tạo nên những bước ngoặt trong công cuộc giải phóng dân tộc.

MTVM thể hiện "tư tưởng đoàn kết giải phóng dân tộc của Bác Hồ, đường lối cứu nước của Hội nghị Trung ương VIII, chương trình Việt Minh, thể hiện sự thống nhất cao độ trong ý chí và hành động của Đảng và dân tộc - sức mạnh của sự thống nhất đó quyết định khả năng tự

bảo vệ thành quả cách mạng từ sau Cách mạng tháng Tám cũng như sự nghiệp xây dựng và bảo vệ đất nước sau này"⁵.

MTVM đã có một ý nghĩa to lớn như vậy và ngày nay, ý nghĩa đó vẫn còn nguyên giá trị đối với Đảng ta, với Mặt trận Tổ quốc Việt Nam. Hơn lúc nào hết, trong sự nghiệp thực hiện CNH, HĐH đất nước, Đảng ta không những cần phải huy động tối đa sức mạnh của toàn dân tộc, mà còn cần phải xây dựng được sự gắn kết máu thịt giữa Đảng và nhân dân như MTVM đã làm. Nếu cao tinh thần của MTVM, Mặt trận Tổ quốc Việt Nam đã và sẽ là một tổ chức đáp ứng được sự thống nhất nguyện vọng chung của dân tộc, giai cấp, tập thể và cá nhân. Đó là một điều không dễ thực hiện trong hoàn cảnh có nhiều biến đổi phức tạp của thế giới và trong nước, song hiện nay, với tinh thần giữ vững mục tiêu độc lập dân tộc và CNXH, với cội nguồn tư tưởng đoàn kết có truyền thống của dân tộc Việt Nam do Chủ tịch Hồ Chí Minh xây dựng, Đảng ta, thông qua Mặt trận Tổ quốc Việt Nam sẽ xây dựng ngày càng vững chắc hơn khối đại đoàn kết dân tộc trên cơ sở khối liên minh công, nông, trí thức, thực hiện dân chủ trên mọi lĩnh vực kinh tế, chính trị văn hoá ở tất cả mọi lĩnh vực, tầng lớp, các giới, các ngành, các dân tộc, tôn giáo... để hoàn thành thắng lợi công cuộc đổi mới đất nước.

MTVM là hình ảnh cao đẹp của ý chí đoàn kết của dân tộc Việt Nam. MTVM có một ý nghĩa to lớn đối với quá khứ, hiện tại và tương lai, đúng như Chủ tịch Hồ Chí Minh từng khẳng định: "Trong cách mạng dân tộc dân chủ nhân dân cũng như trong cách mạng xã hội chủ nghĩa, Mặt trận dân tộc thống nhất vẫn là một trong những lực lượng to lớn của cách mạng Việt Nam"⁶.

1. *Hồ Chí Minh Toàn tập*, CTQG, H, 1995, T.1, tr.447

2. *Sđđ*, T.2, tr. 168-169

3. *Văn kiện Đảng Toàn tập*, CTQG, H, T.2, 1998, tr. 6

4. *Sđđ*, CTQG, H, 1998, T.7, tr.149

5. *Tạp chí Lịch sử Đảng*, số 2 - 1991, tr. 32

6. *Hồ Chí Minh- Đoàn kết đại đoàn kết - thành công đại thành công*, ST, H, 1973, tr. 89.